

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotič. organizacije

Časopis prejema jo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

V organizaciji je mož,
kolikor moči — toliko pravice

— Izhaja 25. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, poštni predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo

Leto XXVII

V Ljubljani, dne 25. februarja 1940

Štev. 2

Enotnost nad vse!

Seja URS-a, kakor tudi plenum naše Strokovne komisije, ki se je vršil v nedeljo, dne 18. februarja, oba ta najvišja delavska foruma sta po intenzivni in izčrpni debati prišla do istega rezultata. Oba ta foruma sta poudarila največjo važnost, da se delavski strokovni pokret čim enotnejše organizira in smatra enotnost za svojo najvišjo dobrino.

Mlajši člani naših strokovnih organizacij bodo komaj doumeli, kakšna nesreča je pridrla v delavske vrste, ko so še tudi strokovne organizacije cepile na več struj. Strokovnim organizacijam v Sloveniji že od nekdaj ni bilo z rožicami poslano. Že od vsega začetka, takoj ko so dobile sedanjo moderno obliko, so se cepile v dve skupini: naša Svobodna strokovna organizacija na eni in Krščansko-socialistična na drugi strani. Po letu 1908 smo dobili še Narodno strokovno zvezo, tako, da smo imeli že pred vojno kar tri strokovne organizacije.

Kako naj se delavec odloči za sodelovanje v strokovni organizaciji, če se mu oferirajo kar tri. Če je več političnih organizacij, se to nikomur ne zdi nič čudno, saj obstoja tudi več političnih programov. Toda strokovna organizacija, ki naj organizira ljudi po stroki in zastopa njihove strokovne interese, se pa kaj neverjetno sliši, če so take organizacije kar tri.

Komu bi na primer padlo v glavo, da bi poleg obstoječe advokatske strokovne organizacije ustanovil še eno s kakršnimkoli imenom. Vsi advokati bi takoj rekli, da potrebujejo enotno tarifo, veljavno za vse, sicer je tarifa že v naprej zgubila vsako veljavo. Ista je z zdravniki, ki imajo enotno tarifo, veljavno za vse zdravnike, katere se oni tudi zelo točno drže. Oba ta dva stanova imata tudi stroge sankcije proti vsakemu posamezniku, če bi se kolektivne tarife ne držal.

Ista je z delodajalskimi organizacijami. One so delodajalske, razdeljene po posameznih strokovnih sekcijah, toda v nobenem slučaju se ne dele po kakem svetovnem nazoru ali celo po politični pripadnosti. Samo delavcem ni bilo dano, da bi v eni organizaciji, ki

bi bila enotna, uspešno zastopali svoje dnevne interese.

Stvar je sedaj toliko napredovala, da se te tri organizacije, ki smo jih zgoraj omenili, vsaj ne pobijajo med seboj tako besno, kakor se je to godilo še pred dobrim desetletjem. Sicer pa de še vedno po kak topovski strel, kakor smo ga čitali v zadnji števi »Nove Pravde«. Toda napredek v spoznanju vrednosti enotnosti je pa že tolikšen, da izpadi tisti organizaciji, ki jih izjva prej škodujejo kakor koristijo. Zato bodo verjetno ti izpadi tudi čedalje redkejši.

Važnejše kakor vse drugo je pa to, da imi v naših svobodnih strokovnih organizacijah strogo pazimo, da bi s tem ali drugim ukrepi ne dajali povoda za kakršnokoli cepljenje sil, ki so se preko toliko žalostnih izkušenj vendarle zlele v eno organizatorično celoto. Ne mislimo tukaj na to, da bi se bilo bati, da bi ta ali oni funkcionar ali skupina začel zanašati v strokovno organizacijo kake politične ali verske diferenciacije.

Tega se ne bojimo, ker je to tako po ponovnih sklepih kongresov in izvršenega odbora URS-a, kakor po naših strokovnih forumih pod pretnjo takojšnje izključitve prepovedano. Izključitve so sicer nepopularna stvar v delavskih vrstah. Toda za ohranjanje celine pokreta pa ni nobeno sredstvo pretrdo.

Nam gre v tem članku predvsem za to, da raziščemo odnos vodstva organizacije do članstva in članstva do vodstva. Kajti prav to je najdelikatnejše vprašanje, ki ga je treba vsled vednega novega pritoka članstva vedno in vedno znova utrjevati in objasnjevati.

Kakor smo Slovenci sicer bistro ljudstvo, z organizacijskim smislom se pa ne moremo preveč pohvaliti. Pravzaprav nam tudi tega smisla ne manj-

ka, le odnosa do vodstva ne uredimo vedno prav.

Če bi pri nas vodstvo kake organizacije izključilo kakega člana, ali ga na kak drug način kaznovalo za to, ker se ni držal tarife, kakor je bila med organizacijo in podjetjem sklenjena, bi večina članov skoro gotovo take kazni ne odobravala. Pa vendar je baš v brezpogojnem izvrševanju sklepov moč organizacije, v popušcanju pa kal razpada njene moči.

Sploh jih je pa mnogo, ki smatrajo, da je pokoravanje obveznim sklepom nekakšen udar na človekovo osebno svobodo. Taka stvar se mnogokrat proglašja za diktat ali celo teror, v resnici je pa to neobhoden postulat organizacijskega principa. Brez tega principa sploh ni organizacije, še manj pa njenih uspehov.

Seveda mora pa tudi vodstvo paziti, da skrbno čuva demokratični princip v svoji organizaciji. Predvsem mora samo skrbeti, da so na tisti sestanek, kjer se postavlja vodstvo organizacije (občni zbor), zagotovo povabljeni vsi člani. Še bolj mora skrbeti, da je debata stvarna brez osebnih napadov in da pride vsako mnenje do izraza. Tako izvoljeno vodstvo pa mora imeti potem avtoriteto, seveda v okvirju predkazanega delokroga. Vse večje odločitve, ki se tičejo vsega članstva, bo pa vodstvo vedno reševalo tako, da bo članstvo vedno vprašano in vedno pravočasno informirano o vseh akcijah, ki se pripravljajo.

Dandanes, ko je že doba, v kateri živimo, zelo nagnjena k zmešnjavam, moramo storiti vse, kar je v naši moči, da bo delavstvo spopolnilo svojo organizacijo, da bo prežeto enotnega duha vsaj v tistih vprašanjih, ki zadevajo strokovno organizacijo.

Enotnost strokovne organizacije je najvišja zapoved trenutka!

*Pomni: čim več nas je organiziranih,
tem močnejši in vplivnejši je naš glas!*

Zamah po zraku

Rezultat jeseniških zaupniških volitev je dal »Novi Pravdi« povod, da je o njem napisala celo razpravo. Naš pokret, ki prestavlja ne samo največjo delavsko skupino, temveč polovico jeseniškega in javorniškega delavstva, je odpravil pisec omenjenega članka takole:

»Svoje je napravil tudi oni duh časa, ki agitira z demagogijo, s sovražstvom proti podjetju, z razredno borbennostjo in s prekucuškimi ter defetističnimi gesli.«

Dalje pravi še, »da ni bilo opaziti, da bi kdorkoli od **poklicanih** priznal vlogo, ki jo je v teh volitvah vršila »Narodno strokovna zveza«: da odbije napad od skrajne leve strani. Obžalujemo —pravi h koncu— da smo bili v tej obrambi osamljeni.«

Tako ocenjuje torej glasilo narodnega delavstva naš pokret na Jesenicah.

Ce bi bili škodoželjni, bi končali ta naš članek kar z navedbami »Nove pravde« in prepustili, da si naše članstvo napravi sodbo samo. Vse karkoli k temu še pripomnimo, more to sodbo samo omiliti, poostri pa na noben način ne! Toda mi nismo škodoželjni, niti zaslepljeni in prešerni vsled ugodnega rezultata teh volitev za naš pokret. Povrhu smo pa še prepričani, da je bil napisan omenjeni članek daleč od ropotajočih strojev, daleč od tovarniškega vzduha in daleč od žarečega plavža. Napisan od človeka, ki ni nikoli poznal in ne bo nikoli doumel ritma kladiva, ki je skovalo delavsko ideologijo.

Zato bomo majčkeno odgrnili zastor življenja in čustvovanja jeseniškega kovinarja, da bodo vsaj tisti, ki ga sicer ne razumejo, pa mu vsaj sovražni niso, razumeli tajno naših uspehov.

Najprvo naj si zastavijo vprašanje: Kaj bi bilo s tovarno, v kateri ruje 1629 delavcev, ki so volili našo listo s sovražstvom do podjetja in defetističnimi

gesli, kakor piše omenjeni člankar? Ali bi sploh ostal le kamen na kamnu od cele tovarne? Kje naj bi se pa potem dobila tista sila, ki varno prevaža ogromne granike, čuječe pretaka tekoče železo, kakor skrbna mati, ki pazi, da ne polije niti kapljice mleka. Kdo bi upravljal ogromne turbine, stotine strojev od gigantov do najfinejših električnih aparatov? Kdo bi, če bi teh ne bilo, po točnem redu dovažal in odvažaval material, koval, vlival, valjal in opravljal še stotino drugih del, ki ne zahtevajo le samih mišic, temveč bistrote duha, čuta odgovornosti in najvišje discipline, ki si jo sploh ne moremo misliti?

Pisec članka je mogoče doživel kdaj občutek majhnosti človeka, kadar je bil v visokem gorovju in primerjal sebe z gorskimi velikani. Naj nam veruje, da bi imel isti občutek, če bi moral s tistimi, ki so po njegovem načinu vzgojeni k redu in disciplini, prevzeti obratovanje jeseniških tovarn.

Ali misli člankar, da se je ta visoka pesem dela, reda in discipline prisvojila v enem desetletju, ali celo z nekaj ukazi, dekreti, grožnjami in par eksemplarnimi kaznimi? Ali misli, da postane lahko dober martinar človek, ki ga je šele včeraj pripeljala naklonjenost Narodno strokovne ali kake druge zveze v tovarno? Ali ve, da je treba dveh ali treh generacij, da preide človeku tako delo v meso in kri?

Še manj pa ve, da rodi tako delo po-

vsem svojstveno mentaliteto s svojstvenim duhom in svojstveno ideologijo, ki povezuje sedanost s tradicijo tistih časov, ko se je še hodilo na »valz« (potovanje profesionistov v tuje kraje) in sega na Jesenicah še v tiste dobe, ko še ni bilo KID, temveč je gospodaril nad tamkajšnjimi plavži bivši naš častiti so-meščan ljubljanski, baron Žiga Zois»

Vidite, to predstavlja skupina, ki je dobila 1629 glasov. Drugi so prišli, ki jih bo tudi nekoč objela ista ideologija. Sedaj se še niso otresli stare ideologije mest in vasi, iz katere so izšli. Naloga Narodne strokovne zveze, ki predstavlja prišleke iz mest in trgov in naloga ZZD, ki predstavlja prišleke z vaško mentaliteto je, da te ljudi lepo počasi vzgaja k disciplini, redu in prvim početkom čuta solidarnosti. Ko bodo dobili te najpotrebnejše pojme, jih bomo pa prevzeli mi, da jih povedemo v visoki proces kolektivnega dela.

Vzgajati je torej Vaša naloga in ne jih napeljevati k revoltam proti gardi, na kateri sloni vsa teža velikega delovnega procesa te tovarne, ki daje kruha tudi njim, čeravno še niso povsem zavihali svojih rokavov.

V dveh letih ste vzgojili samo 20 ljudi, za kolikor se je pomnožilo število naših volilcev. To je premalo.

Delajte boljše, zavedajte se svoje volge, ki jo z raznimi članki in mahinacijami pa tudi z apeli na »poklicane« ne morete spremeniti. Ta vloga je naravna. Boj proti naravi pa je nemogoče.

Obrov.

Sovjetsko-nemški trgovinski sporazum

Razmerje med Sovj. Unijo in Nemčijo se razvija čedalje v pravcu ozkega gospodarskega sodelovanja. Že pred rusko-nemškim političnim sporazumom je bila sklenjena trgovinska pogodba, ki se je pa stalno poglobljevala s posameznimi trgovinskimi sporazumi. Najvažnejši pa je zadnji sporazum, sklenjen 11. februarja t. l.

Podrobnosti tega sporazuma niso znane. Toda pisanje berlinskih in moskovskih službenih in polslužbenih listov nam dokazuje, da gre tu za zelo dalekosežne načrte.

Osnovna nota tega sporazuma je ista, kot je bila pri prejšnjih: Nemčija bo dobila iz Rusije surovine, ki jih potrebuje za svojo, predvsem vojno industrijo, a Rusija iz Nemčije industrijske proizvode, v prvi vrsti kompletne industrijske instalacije in vojaški material. Na ta način je odprt trg ruski poljedelski proizvodnji in surovinam, Nemčiji so se pa odprla tržišča Sovjetske Unije z vsemi skoro neomejenimi možnostmi.

Zdi se pa, da gre pri tem sporazumu za večje stvari in da se je že ustvaril

enotni gospodarski blok kot protiutež liberalnemu gospodarstvu, čigar pobornik je v prvi vrsti Britanski imperij s Francijo. V tem mnenju nas tudi potrjuje pisanje neškega tiska, ki pravi, da gre tu za sodelovanje, ki naj enkrat za vselej naredi konec odvisnosti ruskega in nemškega gospodarstva od »zapadnih plutokracij«. To se bi zgodilo na ta način, da bi evropsko-azijski kontinent z vsemi svojimi ogromnimi možnostmi v teku izvajanja tega pakta načel možnosti, da bi se ves ta ogromni prostor, ki ga Sovjetska Unija in Nemčija obvladata, pretvoril v organsko gospodarsko skupnost, ki bi bila neodvisna od ostalih vplivov.

Jasno pa je, da je ta načrt, danes v vojnem času, le godba bodočnosti. Danes stoji na prvem mestu vprašanje oskrbe nemške industrije s surovinami.

Ta sporazum je izzval v svetu veliko pozornost. Komentarji so seveda zelo različni.

Rimski in madžarski tisk sta mnenja, da se je Nemčiji posrečilo s tem sporazumom zelo oslabiti, če že ne popol-

PO VOJNI NOVA SOCIALNA KRIZA?

Belgijski zunanji minister Spaak je govoril na socialno-demokratskem zborovanju v Chappelle le Remontu o sedanjem položaju Belgije. V svojem govoru je med drugim dejal: Vojna bo prinesla Belgiji velika bremena. Zato se on ne bi čudil, če bi morala Belgija izdajati danes tudi 20 milijonov frankov dnevno za vojsko. Poleg tega obstoja še izredni proračun za oborožitev, ki znaša okoli 7 milijard frankov. Dasi je mobiliziranih 600.000 mož, je še vedno 230.000 brezposelnih ter je zato že danes treba misliti na socialno krizo, ki bo nastala, ko bo vojna končana. Svet, ki bo vstal iz sedanje vojne ne bo mogel začeti vsakdanjega življenja kakršno je bilo leta 1939. Ali bo nastopila zmešnjava in beda za vse, ali pa bo nastal boljši svet.

noma preprečiti angleško-francosko blokado.

Angleži in Francozi se pa tolažijo, da se to radi pomanjkanja transportnih sredstev in pa radi sovjesko-finskega spopada ne bo mogoče uresničiti.

Bilo tako ali tako, sporazum je zelo važen dogodek in ga bo treba pri nadaljnjem razvoju vzeti v obzir. Politični krogi v Moskvi prav nič ne pretiravajo, če trdijo, da je ta sporazum v zgodovinski mednarodnih trgovinskih odnosov i po svojem pomenu, i po načinu edinstven.

Zdi se, da se tega zavedata tudi obe zapadni velesili, kljub temu, da hočeta pomen sporazuma zmanjšati, ker sta par

dni po sklenitvi nemško-sovjetskega sporazuma dne 16. t. m. podpisali trgovinski sporazum, ki ima predvsem namen, prevzeti Nemčiji njene dosežanje trge. Sporazum predvideva vzajemno izvozno politiko. Z njim se preprečuje angleško-francoska zgodovinska konkurenca.

Ta dva, po vsebini in smotru sicer popolnoma različna sporazuma, sklenjena v zadnjih 14 dneh, nam jasno kaže, da se bo bolj povdarila gospodarska plast današnje vojne. Ker pa imata obe skupini svoje gospodarstvo organizirano na popolnoma različne načine, bo današnja vojna obenem tudi pokazala, kateri sistem je boljši in vitalnejši.

Tendenciozno poročanje

»Delavska Pravica« št. 6 od 1. januarja 1940 je prinesla poročilo o intervenciji pri ministrih v Beogradu glede razmer v stavbni stroki v Sloveniji, ki se je izvršila koncem januarja t. l.

Mi nismo mnogo pisali o tem, ker je tu šlo neposredno le za zahteve stavbnih podjetnikov, kateri se izgovarjajo, da ne sklepajo nove pogodbe z nami, dokler državna uprava ne pristane na njihove zahteve. Delavske strokovne organizacije so na tem le posredno zainteresirane.

Tudi ne bi omenjali poročila »Delavske Pravice«, če bi poročevalec ne bil zapisal, da nismo polagali dovolj pažnje tej stvari, ker smo pooblastili nekega našega funkcionarja v Beogradu, da nas je zastopal v delegaciji. Poročilo pravi, da pooblaščenec niso mogli zadevo uspešno zastopati, ker jo niso dovolj poznali. Mi ne vemo, kako je bilo z pooblaščenec drugih organizacij. Našemu smo poslali pravočasno vse potrebno gradivo, tako da je bil dovolj poučen o stvari in je tudi svojo nalogo izvršil. Če bi pa tudi mi imeli nekoga, da bi ga poslali v Beograd s stroški režijske vožnje, bi ga nedvomno poslali.

Torej ne more biti govora o kakšnem omalovaževanju stvari in smo prepričani, da če ne bo zadeva šepala zaradi česa drugega, zato tudi ne bo.

V istem poročilu čitamo še druge stvari, ki so bolj značilne za JSZ in tudi dalnosežnejše. Ne vemo če je to teza JSZ kot celote, ali je samo mnenje po-

ročevalca. Prvo bi smatrali tudi za verjetno. Glasi se:

»Gradbeni delavci zahtevajo zvišanje plač, delodajalci pa to gladko odklanjajo in pravijo, da ne bodo sklenili novo pogodbe, niti zvišali plač vse dotlej, dokler kralj. vlada teh vprašanj ne reši in ne prinese tozadevnih odredb. Z ozirom na to nastaja nevarnost, da bodo spomladi, ko se bo pričela gradbena sezona, nastali nemiri, kajti delavci bodo zahtevali zvišanje plač. Posebno v tej panogi industrije je položaj še posebno težak in bodo gotovi elementi hoteli stisko gradbenega delavstva izkoristiti v svoje namene. Trbovlje so nam dovolj resen opomin...« itd.

Tako je poročal predstavnik JSZ resornemu ministru. Mi se z njim strinjamo, kar je rekel o izredno težkem položaju stavbnega delavstva. To stran bi naj bil še bolj povdaril in bi gotovo ne bilo treba nobenega pretiravanja. Ne strinjamo se pa s tem, kar je govoril o »nemirih« in »namenih gotovih elementov«. Če je že o tem govoril, naj bi bil povedal, da če delavstvo gradbene stroke ne dobi draginji primerno zvišanje zaslužkov — bo moralo stavkati, ker z dosedanjimi mezdami ne bo moglo živeti. In če so bile kdaj kakšne delavske stavke upravičene, bodo te prav gotovo. To ne bodo nobeni nemiri. Mislimo, da imamo že itak preveč takih ljudi, ki hočejo vsakemu delavskemu stavkovnemu gibanju že v naprej dati nekakšen političen pečat, pa naj bo še tako očitno krušno gibanje.

in tovarniških krajih, ki so izgubili vsak smisel za delo, v trudu in znoju, polnem radosti, kakor se glasi ponosita fantovska pesem.

Res je, da so industrijski kraji dobro preskrbljeni z gostilnami. Kdo pa je temu kriv? Gotovo tisti, ki dovoljujejo koncesije za nove gostilne. Vprašanje pa je, ali delavec pije zato, ker preveč zasluži, ali zato, ker s svojim zaslužkom živi. Resnica je, da bi se, če bi delavci zaslužili toliko, da bi lahko živeli človeka dostojno življenje, gostilne prav gotovo kmalu izpraznile, saj bi tudi delavci radi šli ob nedeljah ven iz mesta na deželo, na gore in planine, kot gredo oni boljši ljudje, ki jim nič ne manjka. Kje bo pa delavec vzel denar za vlak in potrebno hrano, če mu še za suhi kruh največkrat zmanjka. Člankar tudi opisuje prizor iz avtomatičnega bufeta v Ljubljani in pravi, da je prišel suhljat in zmrušen prišlec ter naročil 3 decilitra vina in nato še enega in to brez vsake hrane. Po opisu se takoj da ugotoviti, da je tisti mož od nekoga izkoriščen, da je ves dan skoraj gotovo trdo delal, ni pa zaslužil toliko, da bi bil tudi nekaj jedel. Gospod Bojc je pa gotovo imel dober zajtrk, nato skoraj gotovo malico dopoldne in popoldne, opoldan dobro kosilo in mogoče tudi še kak kozarec vina. Oni »zmrušeni prišlec«, tako ga člankar naziva, pa gotovo ni imel nobene malice in njegovo kosilo je bil sam kruh. Prav vsled tega je izgledal mršav in suh, kdor ne strada, se mu mršavost ne pozna na obrazu.

Bil sem v Ljubljani na orožni vaji in vojaška služba mi je nalagala dolžnost, da sem moral v poznih nočnih urah skozi mesto. Videl sem vse mogoče prizore pijanih ljudi, toda ne delavcev, pač pa boljše gospode, dam in mestnih gospodičen. O takih nihče noče pisati, ko bi lahko napisal vsak večer po en članek, pa vse molči. Samo če se kak zmučen delavec malo opoteče, mogoče bolj od truda kot od alkohola, je pa vse zamujeno in slovenski narod je v nevarnosti, da se v alkoholu vtopi. Res je žalostno dejstvo, da slovenski narod izda težke milijone za alkoholne pijače. Protiukrepe pa more tu napraviti samo oblast. V industrijskih krajih ne potrebujemo cele kopice gostilniških lokalov, ki niso namenjeni zato, da bi delavce pošteno pogostili, temveč jih samo izkoristili za one težko prislužene dinarčke ter ga nato postavili v slabo luč kot pijanca. Bil sem na Nemškem v velikem industrijskem kraju, kjer je bilo nad 30.000 delavcev zaposlenih. Tam pa niso bile gostilne zato, da bi delavce izkoriščali, ampak zato, da so jih okrepčali, ko so se vračali od težkega dela iz rudnikov. V tistem mestu, ki je štelo 40.000 prebivalcev, pa je bilo manj gostiln kot pa v našem kraju, ki šteje 8000 prebivalcev. Vsak gostilničar je bil strogo kaznovan, če je dal toliko pijače, da bi se kdo opijal. Kaj pa pri nas? Najprej se daje toliko pijače, da se gosti do nezvesti opijajo, potem pa se priliva voda, da je čim več dobička in delavec čim bolj izkoriščen.

Pri vseh teh kričeh nedostatkah bi mogla napraviti red samo zato merodajna oblast in nihče drugi. Delavci v industrijskih krajih bodo pa samo srečni, če bo za nas uvoženega manj vina, pa več življenjskih potrebščin.

Ni več po poti navzdol

Pod tem naslovom prinaša v uvodnem članku »Naša moč«, glasilo Vzajemne zavarovalnice v Ljubljani članek, ki ga je napisal Etbin Bojc, v katerem navaja zle posledice alkohola za naš slovenski narod.

Člankar si je vzel za slab vzgled industrijski kraj in seveda delavca, izvzeti pa so tisti

kmečki ljudje, ki tiho vdani v neko božjo voljo opravljajo svoje vsakdanje delo. V članku pravi dobesedno: »Ne mislim tu (pri prekomernem uživanju alkohola, op. ur.) na tisto naše ljudstvo, ki pridno kot čebela hodi vedno dan za dnem na svoje kmečko delo, ampak predvsem na tiste izkoreninjenke po mestih

Strokovni vestnik

Velika zmaga rdeče liste na Jesenicah

Letos so se po dveh letih zopet vršile volitve obratnih zaupnikov na Jesenicah. Lani volitev ni bilo, ker je bila vložena samo ena lista vseh štirih strokovnih organizacij na osnovi rezultatov iz leta 1938. Letos so vse štiri organizacije postavile vsaka svojo listo in boj za glasove se je vršil precej živo. Zlasti sta pričakovali velikega porasta listi NSZ in ZZZ, ki sta si že kar v naprej hoteli osvojiti večino zaupnikov. Rezultati so zanimali vsakogar, zlasti ker je znano, da na Jesenicah pri razpravah v obratih ostale tri organizacije, t. j. podpisnice kolektivne pogodbe, sistematično poskušajo izločiti SMRJ od sodelovanja, da si je bila to nekdanja najmočnejša organizacija, ki je vodila in zaključila zmagovalo celo vrsto razprav in dosegla mnogo uspehov za delavstvo. Tudi je prišlo v tovarno mnogo novih delavcev, ki so bili vsi več ali manj nepopisani listi, zlasti ker so si vsi mogoči činitelji prizadevali jih pritegniti na svojo stran.

Vendar človek obrača, volitve obrnejo. Volitve so pa pokazale to, kar so jeseniški delavci že davno vedeli, t. j. da je večina delavstva za SMRJ, pa četudi iz vsemogočih razlogov ti ljudje niso tam organizirani. Vsi mogoči razlogi danes odvrčajo ljudi od tega, da bi se javno pokazali v organizacijah, na zborovanjih itd., pri tajnih volitvah pa kažejo kaj so. In tako so pokazale številke od volitev dne 9. t. m. sledeče: Upravičenih volilcev je bilo 3.916, glasovalo je 3.419 (t. j. 87 odst.), veljavnih glasov 3.399. — Od tega je dobil SMRJ 1629, NSZ 798, JSZ 441 in ZZZ 531 glasov ter po vrsti 8, 4, 2 in 2 zaupnika.

Kar se zaupnikov tiče je stanje enako, razen Jug. strokovne zveze, ki je izgubila 1 zaupnika v prid Zvezi združenih delavcev.

Volitev se je udeležilo 88 volilcev manj kakor dve leti prej. SMRJ je napredoval za 20 glasov in dosegel 48 odst. vseh oddanih glasov, da si je bil tarča od vseh strani! Narodna strokovna zveza, ki si je največ obetala, je nazadovala za 86 glasov, JSZ je nazadovala za 278 glasov, ZZZ pa napredovala za 256 glasov. Značilen je porast ZZZ, ki ga je treba tolmačiti tako-le: 1. novi delavci, dovedeni s kmetov z raznimi protekcijami in priporočili, 2. stalno naskakovanje na JSZ, ki so jo celo vrgli iz Krekovega doma in 3. je morda tudi kaj vzroka v tem, da je bil v NSZ na Javorniku spor zaradi bivšega predsednika Franceta Kralja, ki je stopil k delegaciji Del. zbornice in je morda s svojimi ljudmi podprl ZZZ.

Dejstva so tukaj in ta povedo vse. Delavstvo je pokazalo, da najbolj zaupa SMRJ in da nobeni napadi tega zaupanja skrhati ne

Seveda je pa treba najprej urediti plače, da bo delavec te življenjske potrebščine lahko kupil, ne pa samo gledal vse mogoče dobrine skozi izložbena okna, kot je to danes.

Delavec iz Most.

morejo, kajti delavci še predobro pomnijo čase, ko je vodil delavstvo pri razpravah SMRJ, ki ga danes od razprav izključujejo in ko so se borbe za boljši kos kruha vršile pod njega vodstvom. Danes pa niti povišanja mezd pri tej veliki draginji, ki vlada, ne morejo doseči. Delavstvo je govorilo, zdaj naj še pokaže tudi pri borbah SMRJ vso hrbenico in oporo tej organizaciji in upati je, da bo kmalu zopet kako boljše.

Volitve rudarskih obratnih zaupnikov in delegatov v krajevne bratovske skladnice

Rudarska oblast, odnosno načelstvo II. skupine Rudarske zadruge je razpisalo volitve za zaupnike v rudarskih obratih Dravske banovine za nedeljo, dne 3. marca 1940.

Dne 10. in dne 17. se pa bodo vršile volitve delegatov v krajevne Bratovske skladnice. Kakor vedno, se bodo tudi topot postavile različne kandidatne liste posameznih strokovnih organizacij, ki se bodo borile med seboj za zupanje med rudarji in bodoče njihovo zastopstvo.

Pri teh volitvah gre tudi Zveza rudarjev Jugoslavije povsod samostojno v volilno borbo. Mislimo, da je dosedanje delo zaupnikov II. rudarske skupine, ki so bili do 98 odst. člani Zveze rudarjev Jugoslavije, dovolj jasno po-

kazalo, da so kandidati, ki so postavljeni na sedanjih kandidatnih listah, vredni zaupanja vsega delavstva. Volitve se bodo vršile po določilih zakona o zaščiti delavcev, t. j. po poročnem sistemu in z glasovnicami. Glasovnice liste Zveze rudarjev Jugoslavije bodo rdeče barve, zato naj vsak volilec, ko bo na volišču prejel kuverto z glasovnicami, vrže vse ostale glasovnice v stran, a rdečo glasovnico naj dá celo v kuverto in preda volilni komisiji. Vsak drugačen postopek se bo smatral kot nepravilen in bi bil glas uničen. Zato bodite previdni in se ozirajte na navodila, ki jih boste prejeli pri volilni komisiji.

Rudarji! Topot boste dolžni, da daste ne samo Vašim kandidatom polno zaupnico s tem, da jih boste volili, temveč topot bo šlo tudi zato, da s svojimi glasovi, ki morajo biti oddani v ogromnem številu za kandidatno listo Zveze rudarjev Jugoslavije izjavite, da so rudarji pristaši svobodne razredne strokovne organizacije in da hočejo kot taki imeti svobodno gibanje brez vpliva vsakih, od zgoraj vsiljenih strokovnih ali malomeščanskih organizacij.

Zato dne 3. marca vsi na volišče in glejte, da se bo 100 odst. glasovalo z rdečo glasovnico za kandidatne liste Zveze rudarjev Jugoslavije, t. j. za svobodo našega celokupnega delavskega pokreta med rudarji in ostalim delavstvom.

Naj živi zmaga liste Zveze rudarjev Jugoslavije!

Naj živi solidarnost in enotnost rudarskega delavstva!

Dovoljeni odbitki od delavčevega zaslužka za OUZD

Od celokupnega prispevka za socialno zavarovanje odpade v breme nameščenca 6 odst. plače (zavarovane mezde), medtem ko znašajo celokupni prispevki 12,42 odst. Za vajence, volonterje itd. mora plačati delodajalec vse prispevke sam. Odtegoti mora sproti ob vsakem izplačilu zaslužka, pozneje pa le, če od zadnjega izplačila še ni minul en mesec, oziroma nista minula dva meseca, če ima na-

meščene plačo na mesec (§ 35. ZZZ).

Prispevke računa urad za vse dni v tednu, izvzemši za nedeljo ter dneve, ko se zavarovanec nahaja v bolniškem staležu (če to traja nad tri dni). Prinašamo naslednjo zelo pregledno tabelo dovoljenih odteglajev za nameščenca, ki so zavarovani tudi za starost, onemoglost in smrt po posameznih mezdah razredih.

Mezdni razred	I	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Dnevni zaslužek nad Din	—	8.—	11.60	14.—	16.80	20.—	24.—	28.80	34.—	40.—	48.—
Na dan	0.25	0.50	0.75	0.75	1.—	1.25	1.50	1.75	2.—	2.50	3.—
Na teden	2.—	3.50	4.25	5.—	6.—	7.25	8.75	10.25	12.25	14.50	17.25
Na mesec (27 del. dni)	9.25	15.50	18.75	22.75	27.25	32.50	39.—	46.75	55.—	64.75	77.75

Delodajalec, ki odteguje nameščencu na račun prispevkov več, kakor mu je po zakonu dovoljeno, se kaznuje po politični oblasti z globo 100 do 2000 din, v ponovnem primeru tudi do 5000 din (§ 197. ZZZ), poleg tega sme nameščenec zahtevati od delodajalca tudi

sodnijsko vrnitev preveč odtegnjenega prispevka.

Pregledne tabele za višino prispevkov kakor tudi za višino dovoljenih odbitkov od delavčeve mezde za vsako število dni in za vse mezdne razrede, so naprodaj pri uradu in vseh uradovih poslovalnicah.

Je tvoj sodelavec že organiziran pri naši organizaciji?

Industriji in minimalne mezde

Beograjske »Radniške novine« prinašajo pod istim naslovom članek, ki je pisan sicer za srbske razmere, veljajo pa njegovi zaključki v polni meri tudi za nas.

Kljub vsej nenormalnosti je v sodobnem sistemu proizvodnje tudi nekaj normalnega. Normalno je n. pr., da kapitalisti zahtevajo čim manjše plače za delavce. Normalno je, da stopnjo izkoriščanja povečavajo. Normalno je, da bremena, ki jih povzroča današnje stanje prelagajo na ramena delavcev. Toda normalen je tudi odpor delavskega razreda. Spopad postaja neizbežen. V njemu bo odločeval odnos sil. Vse to je normalno.

Čudna pa je logika beograjskih industrijalcev (velja prav tako za naše) o minimalnih mezdah. Na dnevnem redu je vprašanje njihovega povišanja. Radi tega so sklicali svojo konferenco in nastopili proti vsakemu povišanju. Na osnovi česa? Zato, ker industrija plača svoje delavce že danes višje od minimalnih mezd. Pravijo: Draginja je porasla za 15 točk, plače so se pa povišale za 20 odst.

Čudna je ta logika! Na blejski konferenci industrijalcev so ti jasno formulirali svoje stališče, ki je postalo tudi službeni tekst Uredbe. Značilno za njo je to, da se določijo samo najnižje mezde izpod katerih je kupovanje delovne sile prepovedano. In nič več. Industrijalci v Beogradu (velja tudi za naše, op. ur.)

pa trdijo, da so to obenem tudi normalne mezde. Po njihovem mišljenju pripada ista mezdja izučnemu mašinistu in nekvalificiranemu delavcu, šefu knjigovodstva in pospravljalki.

Če se industriji opirajo na ta čuden argument je dovolj, če se ozremo na čas, ko je Uredba nastala. Saj je industrija že v tistem času plačevala višje mezde, od minimuma določenega v Uredbi. Torej situacija že tedaj ni bila drugačna kot danes. In kakor tedaj ni držal ta argument, tako ne drži tudi danes.

Toda draginja stalno raste. Industrijci pravijo, da so mezde porastle za 20 odst., dočim se je draginja zvišala za 15 odst. Jasno je, da gre tu za golo igro s številkami. Za podlago mezd so vzeli podatke delavskega zavarovanja. Tu pa je bil ukinjen II. razred in so bili delavci prevedeni v III. Ali to znači, da so mezde poskočile? Nikakor!

Torej je argumentacija industrijalcev popolnoma nezadostna. Opira se na popolnoma netočna dejstva, torej tudi zaključki ne morejo biti točni. Objektivnosti pa niti pričakovali nismo.

Razredni instinkt je zmagal tudi ob tej priliki. In to je edino normalno v tej nenormalni argumentaciji.

Op. ur.: Pri nas so bile minimalne mezde sicer povišane, toda vsem delavcem je jasno, da to povišanje pomeni pri rešitvi vprašanja današnje draginje toliko kot kapljica v morje.

Stavbinskemu delavstvu na deželi

Med ostalimi argumenti, s katerimi so gradbeni podjetniki na lanskem sestanku v Celju utemeljili svoj sklep, da ne bodo sklepali nove kolektivne pogodbe, je tudi njihova pritožba: »da se za dela v privatni režiji itd. najemajo delavci z dežele, ki delajo za manjšo plačo, kakor jo določa kolektivna pogodba za stavbno delavstvo v Sloveniji.«

Cilj, ki so ga gg. podjetniki izrazili v tem stavku, je ta-le: Čemu bi mi morali plačevati po kolektivni pogodbi, če stavbni delavci z dežele sami radi delajo za nižjo plačo, kot jo določa kolektivna pogodba.

K gornjemu odstavku v znani spomenici gg. podjetnikov moramo takoj poudariti dve stvari: 1. mi smo sami ugotovili nekatere slučaje, da so delavci z dežele res delali za nižje plače. Ne more pa to veljati kot splošen pojav, kakor bi to gg. podjetniki radi dokazali; 2. podzveza SGRJ za Slovenijo je pazljivo zasledovala gibanje plač stavbnih delavcev na deželi in povsod odločno nastopila za striktno izvajanje kolektivne pogodbe. V kolikor kje nismo uspeli, ni naša krivda. So kraji, kjer so prav gradbeni podjetniki storili vse, kar so mogli, da onemogočijo vpostavitve naše organizacije. Kjer pa delavstvo ni bilo organizirano, tam se tudi kolektivna pogodba ni izvajala.

Toda že ob samem dejstvu, da so taki kraji bili in so še, kjer delavstvo dela za nižje plače, kakor so določene v kolektivni pogodbi, se moramo vsi stavbinski delavci resno zamisliti. Jasno je namreč, da niti plače veljavne v sedanji kolektivni pogodbi še oddaleč ni

so zadostovale za človeka dostojno življenje. Kaj še tam, kjer so bile še nižje!

Dotični, ki so delali za nižje plače, so mogli to storiti samo na račun še nižjega življenjskega standarda, samim sebi in svojim družinam so kopali prezgodnji grob. Dejstvo, da imajo mnogi podeželski delavci svoje lastne hišice in ob njih košček zemlje, vrednosti naše gornje trditve prav nič ne zmanjša, kajti na drugi strani je resnica, da je zaposlenost stavbnega delavstva na deželi še bolj kratkotrajna in možnost priložnostnega zaslužka šestokrat še bolj majhna, kakor pa v mestu.

Ljubljanski stavbinci poznamo življenje stavbnih delavcev iz bližnje in daljnje okolice Ljubljane. Ko zjutraj odhajajo na delo, popijejo doma skledico ječmenove kave oslajene s saharinom in pojedjo kos kruha. Za kosilo vzamejo s seboj kuhani fižol in zopet kos kruha. Ob tej hrani garajo 10 ur in se zvečer vračajo v svoje domove zbiti in slabi, da jih komaj noge nosijo.

Stavbni delavec iz Ljubljane, ki je preteklo jesen obiskal svojega prijatelja stavbinca na deželi in družinskega očeta nam je po svojem povratku pravil sledeče: »Bilo je farno žegnanje, katerega se pa ni mogla udeležiti vsa družina. Izmed 4 otrok 2 nista mogla iz hiše zaradi pomanjkanja dostojne obleke.«

Podobnih dokazov o slabem materialnem položaju stavbnih delavcev na deželi bi lahko navedli še mnogo. Kljub težkemu položaju pa je vendar resnica, da se stavbni delavci na deželi mnogo manj zanimajo za organizacijo, kakor njihovi sotrpini po mestih.

Gotovo je, da so stavbni delavci na deželi bolj podvrženi meščanski miselnosti ter raznim vplivom z nedelavske strani, kakor pa stavbinci po mestih. Toda če kdo posluša osebe, ki podeželske stavbince odvrčajo od razredne strokovne organizacije, ne pomagajo jim pa do izboljšanja položaja, je res s slepoto udarjen. — Sleherni neorganiziran stavbni delavec na deželi, ki se ga tiče naš današnji članek, naj pomisli, da so si organizirani stavbinci v mestih s težkim bojem priborili večje plače. Kako sedaj pride stavbinec na deželi do tega, da sam pomaga rušiti uspehe organizirane delavske borbe s tem, da dela za nižjo plačo, kot je določena v kolektivni pogodbi? Ali ste že slišali kdaj, da bi en podjetnik pomagal delavcem v borbi proti drugemu podjetniku? Ne! Podjetniki v obrambi svojih koristi nastopajo složno kakor eden. Zakaj se ne bi torej še mi stavbinci vsi organizirali in složno nastopili za naše pravice?

Lansko leto so se v nekem večjem kraju na deželi stavbinski delavci želeli organizirati v naši zvezi SGRJ. Podjetniki v dotičnem kraju so ustanovitev organizacije preprečili, obenem pa takoj povišali delavstvu plače za 25 par na uro. Strah pred organizacijo, ki je dejansko še nikjer ni bilo, je delavcem pripomogel do zvišanih plač. Če bi bili organizirani, bi mogoče biti dosegli 50 odst. zvišanje.

Stavbinci na deželi! Navedli smo vam dokaze, kako koristna in potrebna nam je vsem razredna strokovna organizacija. Mi vsi skupaj stojimo pred težko borbo za večji kos kruha. Zmagali bomo, če bo naša razredna strokovna organizacija močna, če bomo složno branili naše pravice. Zato vas tem potom ponovno pozivamo: **organizirajte se v Zvezi stavbnih delavcev (SGRJ)! Postanite njeni aktivni in borbeni člani!**

Bliža se pomlad. Sezonsko delo se bo zopet kmalu pričelo. Pripravimo se, da bomo na pomlad organizirani, zavedajoč se naše moči stopili pred podjetnike in rekli: »Tukaj smo vsi, kolikor nas je stavbinec. Zahtevamo plače, ki bodo zadostovale za dostojno življenje.«

Zato vsi v našo razredno strokovno organizacijo SGRJ!

V boju je smisel življenja — in naša rešitev!

Ljubljanski stavbinci.

SEIL

Banski svetnik Križnik iz Loke pri Trbovljah je ugotovil, da zanašajo komunistično miselnost med delavsko ljudstvo predvsem ljudstvu tuji elementi. Že mesece pred trboveljsko stavko je bilo to opazati. Proti komunističnim agitatorjem je treba postopati bolj smotrno in odločno. Trbovlje naj dobe državno policijo, ker 15 orožnikov ne more uspešno delovati v okolišu s 13.000 prebivalci. Oblast mora predvsem nastopiti proti komunistom, ki so to iz prepričanja ali ker so plačani, ne pa toliko proti onim, ki agitatorjem nasledijo zaradi pomanjkanja. Red je treba napraviti predvsem na ljubljanski univerzi, kjer se študij

»Jutro«, 14. II. 1940.

DELAVKA

Tu zastavi svoje sile, sodružica!

Pretečeni teden je imela ženska sekcija pri strokovni komisiji v Ljubljani predavanje o Uredbi o minimalnih mezdah. Predavatelj s. Tratar je obrazložil staro in novo Uredbo razumljivo in točno, tako, da so mu vse navzoče sledile z največjim zanimanjem. In kaj se je pokazalo? Da je v Ljubljani le par večjih tovarn, ki plačujejo delavke po tej Uredbi, večina delavk pa je plačana nižje, po mnogih obratih mnogo nižje od plače, ki jo Uredba o minimalnih mezdah predpisuje. Poleg tega se v večini obratov podjetniki ne držijo predpisov obrtnega zakona in zakona o zaščiti delavcev.

Vse to je tebi sodružica dobro znano, vse to občutiš na lastni koži. Znano ti je, da plače predpisane po Uredbi o minimalnih mezdah nikakor niso plače, po katerih bi človek lahko sicer skromno, toda človeka dostojno živel. Po indeksu Delavske zbornice bi morala biti minimalna mezda (to je najnižja mezda, ki naj zadošča za zelo skromno toda zadostno prehrano in obleko človeka) vsaj še enkrat višja, kot je danes. To ti dobro čutiš, da je tvoje življenje le še veriga težkega dela, pritrgovanja, stradanja in prezebanja.

Vse to veš sodružica. Toda nečesa, kar je

življenjsko važno za tebe in za ves delavski razred, se pa ne zavedaš v dovoljni meri. Sodružica, tvoje strokovne organizacije so že nešteto krat pozvale delavstvo v svojem časopisu, na sestankih, zborih in shodih, naj se delavstvo organizira v svojih strokovnih organizacijah in si združeno pribori boljše življenjske pogoje. In te klice si ti sodružica preslišala. Mislila si morda, to ni zame, to je za moške, da se bore za boljše pogoje ali pa celo morda to, da je pač usojeno siromaku, da ostane vedno siromak.

Sodružica, prenehaj s takimi mislimi in vedi, takšna bo naša bodočnost, kakršno si bomo sami skovali, sami priborili. **Stopi v naše vrste in se bori z nami za izboljšanje položaja nas vseh in vsake posamezne. Tu zastavi svoje sile, tu pokaži svojo enakopravnost, svojo trdno voljo in pravico do boljšega življenja delavskega razreda!**

*

Pozivamo vse sodružice, da pridno dopisujejo v naš list. Če rabite kake informacije in nasvete, se obrnite na: Uredništvo »Delavca« — za »Delavko«, p. p. 290.

Kdor ne pozna delavca, naj ne dopisuje v delavski list

K odgovoru, ki je izšel v »Delavski Politiki« na kritiko iz »Ljudskega glasa« o delavskih kuhinjah bi imela tudi jaz delavska žena nekaj pripomniti. Neka delavka v njem trdi, da me žene ne znamo čitati pravilno kotička sodružic. Pripominjam, da ni to edina žena, ki se zgraža nad takimi članki. Večina so članki taki, da bi dostikrat našli lepši odmev v meščanskem časopisu, kakor pa v delavskem. N. pr. članek »Kako se pripravi silvestrovanje doma?« Jaz mislim, da so zelo redke družine delavcev, ki si lahko pripravijo en tak večer ob klavirju, radiu, harmoniki, obloženih kruhkih, tortah, punčih. Tudi to je norčevanje iz nas delavcev. Po pravici povedano, se meni že prvi članek ni dopadel. Zelo žalostno je tudi, da piše samo urednica ta kotiček. To je znak, da njeni članki ne najdejo odmeva med delovnim ljudstvom. Večkrat sem se že vprašala, čemu je treba urednice za ta kotiček, ko pa v njega ne piše nobena delavka. Torej urednica ne zasluži naziva urednica, ampak kvečjemu sodelavka in to tudi edina sodelav-

ka kotička sodružic.

Mi se borimo za izboljšanje delavskega položaja v splošnem, ne pa za obložene kruhke, punče in ne vem še kaj, ker o teh stvareh danes delavec lahko samo sanja, posebno še pri ceni, po kateri nam urednica take dobrote pripravlja. Ako čita podjetnik tak članek, bo rekel: »O kako lepo znajo živeti delavci s tako majhnim zaslužkom. Zakaj pa situacijo potem za večje plače, saj jim še ni treba jesti za kosilo le čebule in kruha.«

Delavska žena iz mariborske okrajice.

*

Pripomba uredništva »Delavke«: Sestavek sodružice M. Č. objavljamo z željo, naj prihodnji pošiljajo dopisnice svojo kritiko tistemu listu, v katerem je izšel tak članek, ki jim ne ugaja. Sicer bi se tako objavljanje v našem listu tolmačilo tako, da začnemo boj z drugimi delavskimi listi, kar nikakor ne želimo. S tem pa ni rečeno, da bi polemičnih notic ne hoteli principiarno objavljati.

Tekstilke nam pišejo

Nam delavkam v tovarni Medič-Miklavc se godi velika krivica s tem, da nekateri gledajo na nas ne kot na delavke, ampak kot na ženske. Pri tem smo seveda dekleta, ki nismo tako lepe in simpatične kot par privilegirank, močno prizadeta. Nihče ne vpoštevata tega, da me naredimo mnogo več in boljše izdelanega blaga, kot one »lepše in elegantnejše« in smo tarča za sekiranje mojstrom in delovodjem.

Tako postopanje nas po eni strani žali, po drugi pa boli. Žali nas to, da nekateri kapitalisti gledajo v nas le stvar, ki naj služi njihovi nasladi. Boli nas pa to, da naše tovarišice, ki jim je narava pač naklonila lep obraz in postavo, radi teh lastnosti pozabljajo, da so one prav tako delavke kot me, da prav tako pripadajo delavskemu razredu. Boli nas, ker se te tovarišice ne zavedajo, da s svojim

postopanjem škodujejo ugledu delavskega razreda in slabijo njegovo udarno moč, ker se dajo z lepimi besedami in pogledi iztrgati iz njegove srede. Toda nikar si naj ne mislijo, da bodo stalno ostale na oni strani. Ko se jih bodo naveličali, jih bodo brezobzirno pahnili od sebe.

Vemo, da so te naše tovarišice le žrtev svoje nezavednosti, toda kljub temu jih bomo morale, kadar bomo dovolj močne, postaviti na cesto, ker s svojim obnašanjem jemljejo čast vsem poštenim delavkam. In to nam ne bi bilo ljubo.

Druga stvar, ki nas tare v našem podjetju, so pa velike in dostikrat neutemeljene kazni. Pri tem se posebno odlikuje Janez Arh, ki je najbrže pozabil, da še ni dolgo, kar je bil on sam tudi delavec. Kazni so tako občutne, da tistih 10 odst., ki so nam jih primaknili kot »napitnino« niti za kazni ne zadostuje.

Zato pa delavci in delavke, združimo se, da bomo dosegli pravico in končali zatiranje nas, delovnega ljudstva.

VLOGA HRVATSKE

Veliko pozornost v politični javnosti je zbudil članek bivšega predsednika SDS g. Adama Pribečevića o vlogi Hrvatske v borbi za socialno, gospodarsko in kulturno osvoboditev vasi. V tem članku g. Pribečević opozarja srbske kmete na uredbo o pomoči mobiliziranim vojnim obveznikom (česar Srbija ni nikoli poznala), na uredbo o odkupu živine, znižanje cene soli, oprostitev od plačevanja zemljarine kmetom, ki imajo manj kot 1000 din kat. dohodkov, kontrolo nad karteli, uredbo o kontroli cen itd. Pravi, da je vse to šele začetek, toda začetek, ki mnogo obeta. Ko bodo prišli mirnejši časi, bomo šele točno videli, koliko dobrega je mogoče narediti za našo vas.

Nesporno se bo pa za kmeta največ lahko storilo baš v banovini Hrvatski, kjer je podeželje bolj organizirano in prosvetljeno kot srbsko. Zato morajo srbski kmetje iz banovine Hrvatske z vso močjo podpreti delo HSS. S tem bodo delali tudi zase in za srbske kmete izven Hrvatske. Ker karkoli se bo storilo za kmeta v banovini Hrvatski, vse bo služilo za primer in vzpodbudo srbskim kmetom v ostalem delu države. Srbija in Črna gora sta igrali vlogo Piemonta v borbi za politično osvobodjenje. Hrvatska igra to vlogo v borbi in pri delu za socialno, gospodarsko in kulturno osvoboditev naše vasi.

Škoda je samo, da kar se tiče delavstva in njegovih speciálnih zahtev ne moremo poročati nič pozitivnega in vzpodbujajočega, ampak bi lahko lažje storili baš obratno. Prepričani pa smo, da bo HSS morala začeti tudi s smotrenim delom za ugoditev delavskim zahtevam, če bo hotela še v naprej uživati simpatije delavskega razreda, ki je vedno — v Sloveniji edini — podprl njeno borbo za politično in gospodarsko enakopravnost.

Iz tovarn in delavnic

LESNI DELAVCI — LJUBLJANA

Prošle nedelje se je vršil 47. redni občni zbor Zveze lesnih delavcev Jugoslavije, podružnice v Ljubljani, ki je bil nad vse dobro obiskan. Veliki salon hotela Lloyd je bil tokrat premajhen in je moralo veliko število navzočih stati. Kljub temu pa so vztrajali do kraja ter pazljivo sledili poročilom funkcionarjev.

Občni zbor je vodil s. Gregorič, ki je ugodoma navedel vse težkoče, ki so se stavljele odboru med poslovno dobo. Spomnil se je med letom umrlega s. Skutla, čigar spomin so navzoči počastili s klicem: slava. Tajniško poročilo je podal s. Sluga, blagajniško s. Virant, poročilo nadzornega odbora pa s. Rejc Ado, ki je predlagal odboru razrešnico s pohvalo.

Centralni tajnik s. Bricelj je podal obširen referat o položaju lesnega delavstva. Nanizal je vse težave, ki jih mora delavstvo spriču sedanjega položaja prenašati. Socialna zakonodaja se ne izvaja, delovni čas se podaljšuje po mili volji podjetij, pritožbe, ki jih organizacija stavlja na merodajnih mestih, ne rešujejo. — Podjetniki so lani odpovedali kolektivno pogodbo, tako da je sedaj lesno delavstvo v brez-pogodbenem stanju. Plače napram naraščajoči draginji ne odgovarjajo niti iz daleka. Organizacija je stavila podjetjem spomenico za izboljšanje plač, odziv pa je bil le malenkosten. Tu bo treba napraviti potrebne korake in se naj vse one podjetnike, ki drugače vedno kažejo svoj socialni čut in narodno zavest, navede v časopisju, da o njih sodi vsa javnost. Nova podružnična uprava bo imela težko in odgovorno nalogo, vendar ji bo možno s pomočjo ostalega članstva izvesti vse. Kakor je pokazal občni zbor svojo resnost in disciplino, tako bo tudi v vseh akcijah, ki se tičejo lesnega in ostalega delavstva.

Občni zbor je pozdravil za podružnico št. Vid s. Demšar, ki je razložil težkoče, ki jih ima njihova podružnica. Izjavil je, da bodo mizarški pomočniki v št. Vidu z vsemi silami podprli svoje sotrpine v Ljubljani.

Predsednik podružnice lesnega delavstva iz Duplice s. Zobavnik je v imenu dupliškega delavstva pozdravil občni zbor ter mu želel veliko uspeha in napredka ter povdaril, da bo tudi to delavstvo stalo ramo ob ramo za zahteve ljubljanskih lesnih delavcev.

Sledila je živahna debata, v katero so posegli ss. Erjavec, Bizjak, Šlosar, Dermastja, Šlander, Demšar, Zobavnik. Iznegli so zelo drastične primere izrabljanja delavstva pri raznih socialnih institucijah, predvsem pri okrožnih uradih. Dermastja je predlagal resolucijo, da se ukine vse točke uredbe o minimalnih mezdah, ki ovirajo svoboden razmah akcije v mezdah bojih. Resolucija je bila soglasno sprejeta. Debata je bila na višku in je želeli, da bi se sklepi prinesli v živo življenje po vseh mizarških in avto-karoserijskih delavnicah.

Pri volitvi nove uprave sta bili predloženi dve listi z malimi spremembami ter so bili izvoljeni naslednji sodruzi: predsednik Čampa Adolf, podpredsednik Bizjak Stane, tajnik Za-

gošan Martin, namestnik Sluga Jože, blagajnik Cerar Anton, namestnik Virant Anton. Odbor pa Smrekar Anton, Figelj Jože, Brank Franc. Nadzorni odbor: Rejc Ado, Pristav Jože, Pavlič Gvido. Širši odbor pa ss.: Stopar Viktor, Močnik Jože, Cankar Franc, Pečar Maks.

Predsedstvo je prevzel novo izvoljeni predsednik s. Čampa, ki se je zahvalil za zaupanje in je dalje vodil občni zbor. Stavljen je bilo več predlogov, ki jih bo nova uprava izvedla v življenje. Tako je bil občni zbor zaključen s pozivom na sodružno delo ob 12. uri.

LESNI DELAVCI - ŠT. VID NAD LJUBLJANO

Zveza lesnih delavcev in sorodnih strok Jugoslavije, podružnica št. Vid nad Ljubljano, vabi na redni letni občni zbor, ki se bo vršil v nedeljo, dne 10. marca 1940 ob 9. uri dopoldne v gostilni g. Kratkija v št. Vidu.

Dnevni red:

1. Otvoritev občnega zbora ter pozdravi delegatov.
2. Poročilo podružnične uprave.
3. Poročilo delegata centrale.
4. Volitev nove uprave in nadzorstva.
5. Predlogi in nasveti.
6. Slučajnosti.

Dolžnost vsakega lesnega delavca je, da se občnega zbora udeleži. Le če bomo močno povezani med seboj v svobodni strokovni organizaciji, bomo v stanju izvajati boljše delovne pogoje. Zato vsi na delo, da privedemo še vse one, ki stoje izven naših vrst, v organizacijo.

Kolikor moči — toliko pravic!

Odbor.

OBLAČILNI DELAVCI — LJUBLJANA

Občni zbor naše podružnice, ki se je vršil dne 11. februarja 1940 v salonu Lloyd, je po navzočnosti udeležencev pokazal moč in zavednost članov naše organizacije, saj je bilo navzočih nad 140 članov in članic.

Otvoritvenim formalnostim je sledilo tajniško poročilo, ki je podalo natančno sliko delovanja organizacije in njenega odbora. Članstvo je med letom porastlo za 40 članov in članic. Odbor je imel 8 rednih mesečnih sestankov, 3 izredne sestanke, 8 rednih mesečnih sej, 3 izredne seje, poleg tega še več delavničnih in paritetnih sej.

Vršila so se tudi pogajanja med organizacijo in Združenjem mojstrov glede draginskih doklad od 20. do 24. decembra. Uspeh pogajanj je 12 odst. draginska doklada na mezde določene s kolektivno pogodbo.

Vršilo se je tudi več izletov, katerih namen je bil članstvo seznaniti in med seboj povezati. Vršil se je tudi krojni tečaj, namenjen strokovni izobrazbi članstva. Več članov je bilo poslanih tudi v strokovno šolo za funkcionarje razrednih organizacij. Organizacija se je udeležila 40 letnice obstoja podružnice rudarske organizacije v Trbovljah po 2 zastopnikih.

Vršila se je tudi vsakoletna tradicionalna veselica. Finančni efekt je bil zelo dober in se bo čisti dobiček uporabil za podpiranje brezposelnih in bolnih članov. Glavni povdarek pri

svojem delu pa je odbor osredotočil v pridobitev še neorganiziranih pomočnikov.

Tudi blagajniško poročilo je pokazalo vestnost članstva in možnost delovanja organizacije. Vsa poročila so bila sprejeta na znanje ter od nadzorstva potrjena, nakar se je izrekla celotnemu odboru razrešnica. Novi odbor je bil izvoljen z večjo spremembo starega odbora, ki naj doprine društvu in članstvu novega pogoja in nove stvarnosti za delo v organizaciji.

S pozivom s. predsednika na članstvo k še večji skupnosti, zavednosti ter vestnosti se je občni zbor zaključil ob pol 13. uri.

PAPIRNIČARJI (SDS) — SLADKI VRH

V št. 4 t. l. »Slovenskega delavca« smo čitali članek, v katerem se bahajo ZZDarji, kako prodirajo in podirajo rdeče marksiste in kako so zadovoljni z obiskom na občnem zboru ter zakaj se nočejo pogajati skupno z rdečimi za previšanje plač. Da nameravajo vložiti novo kolektivno pogodbo, da so rdeči sklepali dose-danje pogodbo protizakonito, da se ne izvajajo § 219/220/221 obrtnega zakona. Tožijo nas pri oblasteh, da vzgajamo komunizem in organiziramo divji štrajk. Proti delavcem pa nas blati-jo, češ, saj se ti protiverci sploh nočejo brlgati za vse. Vse to že dolgo časa mirno prenašamo, ker se nam ne zdi vredno odgovarjati. Najboljši odgovor je delo naše podružnice. Ker so pa ta naš prezir smatrali za slabost, bomo na vse laži prav na kratko odgovorili.

Glede meznega gibanja je sklical predsednik zaupnikov dne 8. decembra l. l. sejo, na kateri sta bila navzoča tudi zaupnika ZZD ter smo se dogovorili glede meznega gibanja in sestanka delavstva, ki bi ga sklicali obe organizaciji. Ko je prišel čas za sestanek, so pa dobili zeleni od nekd druga navodila ter so nam skupni sestanek odpovedali z izgovorom, da nimajo časa. Nam se je pa zadeva zdela nujna, ker cene življenjskim potrebščinam dnevno rastejo in smo se začeli sami pripravljati na mezdno gibanje. Seveda, če se niso hoteli blamirati, so bili prisiljeni tudi oni podati se v borbo. Torej SDSZ zase, ZZD zase, delodajalec se pa smeji.

V koliko smatrajo zeleni pogodbo za protizakonito, moramo vedeti, da je bila sklenjena 22. oktobra 1939, ko so bili navzoči tudi vse-mogočni ZZDjevci. Kar se tiče §§ 219, 220 in 221 obrtnega zakona, se § 221 izvaja, če se pa drugi ne, so pa tega krivi ravno tako ZZDjevci kot mi. Tudi to jim povemo, da ne bomo več dolgo požirali očitkov komunizma, dokažejo naj tudi, kdo organizira divji štrajk!

V kratkem času smo priborili za delavce povprečno 25 odst. zvišanje plač ter plačane dopuste od 3 do 10 dni itd. Ali vse to ni nič? Vse to je politika, kaj ne? Izgleda, da so nam zmerili čevlje po lastnem kopitu.

Kdo jim naj verjame, da so značajni, ki so enkrat marksisti, potem plavi, potem beli, nazadnje pa zeleni? Tudi Sokolom so se nekateri ponujali, seveda tedaj, ko se je to splačalo. Dokler so še stali zunaj za tovarno, so se prilizovali rdečim zaupnikom, češ, tudi jaz sem

tak, samo spravi me v tovarno. Za nje velja stari pregovor: Če pride berač na konja, vrže palico. Če bo treba pa še kaj!

PAPIRNICARJI (SDSZ) — VEVČE

Od zore do mraka se trudijo ljudje za ljudi vsakdanji kruhek; eden dela z glavo, drugi z rokami, kakršen je pač njegov poklic. Toda najsibo delo kakršnokoli, nečesa je pač treba vsakemu, če hoče delati: in to je zdravje.

Da pa si ohraniš svoje zdravje, ti mora delo, ki ga opravljaš, tudi donášati toliko, da boš mogel izgubljen energijo tudi 100 odst. nadomestiti, sicer si zapisan počasnemu hiranju ter predčasni smrti.

Pa pogledimo, kako je pri delavstvu s to stvarjo v praksi. Že leta nazaj, se dvigajo cene življenjskim potrebščinam, kar pa smo doživeli zadnjega pol leta, pa že presega vse meje uravnoteženja odnošajev med posedujočimi gospodarskimi sloji in delavstvom. Minimalna mezda se je dvignila za 50 par na uro, kar znaša od din 24 do 30 na delovni teden. Nekoliko bolje je v podjetjih, kjer ima delavstvo že urejeno razmerje, tam bi znašal dnevni zaslužek 40 do 50 din. Toda takih delavcev je zelo, zelo malo, in če vemo, da tudi plače teh delavcev ne odgovarjajo današnjim potrebam, stojimo pred vprašanjem, kako se preživljajo tisoči delavcev, katerih zaslužek je sramotno premajhen za vzdrževanje in ohranjanje svojega zdravja ter ohranitev zdravega temelja bodočnosti naroda in države.

Cene življenjskim potrebščinam so stranovito porastle, od 20 odst. do 50 odst., nekatere tudi za 100 odst. in še več. Plače delavstva pa so se zvišale za 8 do 20 odst. Kje je sedaj tisto prepotrebno sorazmerje, ki bi moralo obstojati med producenti in konzumenti?

Posebno hudo je pa še s staroupokojenci in njih svojci. Pri našem podjetju je po pogodbi z leta 1928, prejemale iz fonda »B« mesečno pokojnino v znesku 124 din 80 upokojencev ozir. njih svojcev do 31. decembra 1939., ko se je omenjeni fond izčrpal. Tako je ostalo 80 starih za vsako pridobitno delo nesposobnih z novim letom brez rednih sredstev za nadaljnje preživljanje.

Zaupniki in organizacije so sicer pokrenili vse potrebno, da bi se našla sredstva za preskrbo tistih, ki so vse svoje življenjske sile pustili v korist podjetja. Tudi delavstvo je podprlo svoje zaupnike in funkcionarje, saj se je izjavilo pripravljeno prevzeti na sebe del teh bremen v obliki obresti fonda »A«. Le podjetje, pri katerem so se ti podpiranci izčrpali in onemogli, se obotavlja, kalkulira in prenišljuje. Vendar pa znesek din 50.000 letno ne more biti nobena posebna obremenitev za tako dobro fundirano podjetje kot so »Združene papirnice«. Manjka le malo, malo dobre volje in tudi ta sredstva bi se našla.

Vsekakor pa izgleda, da bo, če se stvar ne bo uredila v bližnjih dneh, potrebna energična protestna akcija vsega delavstva, kljub vsem očitkom, ki bodo padali na delavstvo o gospodarskem uničenju podjetja in o revolucionarnosti delavstva. Vsi moramo in tudi hočemo

živeti in bomo to svojo voljo, če bo potreba, tudi z dejanji dokazali.

Upokojenec.

Zahvala. Podpisana Zakrajšek Marija se najpriscrnejšje zahvaljujem kemičnim delavcem v Mostah za denarno pomoč v znesku din 336, ki so mi jo poklonili ob smrti mojega moža Franceta Zakrajška. Dalje se zahvaljujem delavskemu pevskemu društvu »Cankar« za nagrobne pesmi in ostalim prijateljem in znanecem, ki so nas v težkih dneh tolažili in v tako velikem številu spremili mojega moža na zadnji poti.

Marija Zakrajšek.

KEMIČNI DELAVCI (SDSZ) — MOSTE

V soboto, dne 10. februarja smo spremili k zadnjemu počitku Franceta Zakrajška. Star je bil 64 let in je bil več let član delavske organizacije, njegovi sinovi so pa navdušeni pevci v delavskih pevskih društvih. Pogreba se je udeležilo mnogo njegovih prijateljev. Pevsko društvo »Cankar« je zapelo dve nagrobnici. Vsem sodrugom pevcem smo tem bolj hvaležni, ker so prišli v tako slabem vremenu in slabi cesti do sv. Križa. Delavstvo je tudi tej revni družini pripomoglo s svojimi darovi v znesku din 336, da so si mogli oskrbeti skromni pogreb svojega očeta. Dan preje pa je bil tudi pogreb enega prvih delavcev v Kemični tovarni Franceta Straha iz Dobrunj, ki je bil že od početka, ko je tovarna počela obratovati, v njej zaposlen. Zadnje čase pa je vsled starosti onemogel in je že nekaj let bil doma. Bil je tudi v času zaposlenosti organiziran. Tako nas stari veterani zapuščajo in prihajamo polagoma tudi na vrsto.

J. F.

STAVBINCI — KRANJ

Do začetka meseca decembra je bilo zaposleno precejšnje število stavbinskega delavstva; sredi meseca nastopivša zima je pa ustavila sleherno delo. Srce se je stisnilo marsikateremu stavbincu, družinskemu očetu ob misli, da ne bo imel niti onega malenkostnega zaslužka, ki mu je omogočal vsaj najskromnejše preživljanje družine. Kaj bo? Mnogo, mnogo prepozno je prišla odredba, da se vrne stavbincem zaenkrat vsaj polovica ugodnosti, ki jih imajo drugi delavci od zavarovanja v slučaju nezaposlenosti. Šele po polnem mesecu najhujše zime! In še tedaj se je čulo od »merodajnih«, da bodo sledila prva izplačila podpor okoli 15. februarja! To se pravi, ko bo večina stavbincev tri mesece brez slehernega zaslužka. Tudi v tem pravcu, smo prepričani, da bi mogla storiti organizacija mnogo več, če bi se tudi delavstvo samo zanjo bolj zanimalo in ne čakalo prekrizanih rok, da jim pride vse samo od sebe.

Glede poverjenitstva Borze dela v Kranju bdi omenjeno, da bi se sedanj, neprimerni prostori vsaj zadostno kurili in dalo ubogim nezaposlenim vsaj par klopi na razpolago. Tam službujoči uradnik, kateri je bil, radi priznamo nekaj dni prezaposlen, bi se mogel vzdržati neumestnih opazk na račun revežev, ki morajo po tudi 3 ure dolgi poti čakati po 4 in več ur,

da pridejo na vrsto. Oni gospod bi tudi sami ne bil potreben, vsaj na mestu, ki ga sedaj zaseda, če bi ne bilo nas nezaposlenih delavcev...

KOVINARJI — MOSTE

Podpisani se najtopleje zahvaljujem sodrugam in sodrugom iz tovarne »Saturnus«, ki so podarili din 105 za svojega obolelega sodruga.

Ambrož Adolf, ključavničar.

PTUJ

Podpisana se najlepše zahvaljujem onim članom SDSZ in SGRJ, »Vzajemnosti« kakor tudi železničarjem, ki so — uvideč moj položaj, bila sem deložirana in 1 mesec brez stanovanja — poklonili znesek din 157.— in s tem omogočili, da sem si najela zasilno stanovanje.

Ana Vogrinec, Ptuj.

MONOPOLCI — LJUBLJANA

Podružnica Zveze monopolskih delavcev v Ljubljani obvešča članstvo in ostalo delavstvo, da je zvezina uprava prejela od uprave monopolov obvestilo, ki obljublja povečanje plač vsemu monopolskemu delavstvu. In sicer se povečajo plače stalnim delavcem za 10 odst., a nestalnim za od 5—25 odst. s februarjem t. l.

Kar se tiče pravilnikov, so osnutki že v delu in smo pravilnik o delu dobili na vpogled ter je podružnica stavila tudi nekatere predloge za spremembo. Pred vsem smo zahtevali prevedbo nestalnih službenih let v stalna, več letnega odmora itd.

Veliko truda je potreba od strani članov zvezine uprave, toda uspehi niso taki, kakor bi morali biti, to pa radi tega, ker je delavstvo premalo zavedno. Čim krepkejša pa je organizacija, tem več je uspeha.

Vedno se čuje od gotove strani, da naša zveza nič ne dela. Sedaj pa dotični lahko vidijo, da zveza dela s polno paro, da stori vse, kar je v njeni moči in da lahko mnogo doseže predvsem zato, ker je vedno v kontaktu z upravo monopolov.

Odbor podružnice apelira na članstvo, da točno plača zaostalo članarino, da bo podružnica lahko plačala svoje obveznosti. Članstvo naj vpoštevata, da stojimo pred občnim zborom. Nanj pripeljite tudi nove člane.

PREKO RUSIJE PROTI NEMČIJI

Lloyd George je objavil v časopisih Hearstovega koncerna vest, da je vrhovni vojni svet zapadnih držav sklenil, da bo finski izdatneje pomagal. Toda zelo vplivnim britanskim krogom pa je to premalo in zahtevalo, da se Anglija stvarno vplete v sovjetsko-finski spor.

Gotove grupe v Angliji in Franciji (predvsem petrolejski kartel Schell) so brez dvoma bolj interesirane na vojni proti Sovjetski Uniji kot proti Nemčiji in v Franciji pridobiva vsak dan več vpliva parola: marširajmo preko Rusije proti Nemčiji!